

Kelewis, Karaliaucziuje
 las Utarninką išdūdamas,
 kasto, ant bile kofio Pusto
 apskelūtas, su Pustpinin-
 geis ant Bertaino Metū
 5 Egr. arba 50 Pf.

Kelewis

is

Apsakymū Istatimai i Ke-
 lewi kasto, vo 2 Egr. uį
 koiną, smulkeis Rastais
 išdrukawotą Gilę. Gro-
 matas reif ben atrasoti:
Bergplaz (arba
 Smaisen Berg) № 7.

Karaliaucziaus Broliams Vietuwiniukams Žinės parnešqas.

Nro. 46.

Karaliaucziuje, 18. Novemberi.

1879.

24. Nedėlbienėje po šventosės Traicės.

Ewang. Matt. 9, 18—26. Grom. Kolos. 1, 9—14.

Wiešpatie, siust Darbininkū i sawo Pjuti.

Istojimo Mišia musū Didwystupo Karus.

(Pradžia Num. 44.)

Dalyką šitōs Mišios jau pranėšėm, butent Pa-
 sweikinimą, Žwėdimą ir Pradžią pirmosios
 Dalies šitōs Mišios. Bet Pons Didwystups toliaus
 teipo falbėjo:

„Didis musū Dievas sawo Galybėje, didis sawo
 Keršte, didesnis sawo Malonybėje, ale didžiausias ir
 tad mums teip sakyti pultus, mums labjausey sawo
 Diewystę apreiškias, jam Pjutyje mums apsi-
 reiškiant dwasiklōs Pjutiēs Bonu tōs Pjutiēs, kuri iš
 Kraujo bey Aharū Sėklōs jo wiengimustio Sunaus iš-
 progsta. Jame, Jėzaus Kristaus Weide mums wisa
 diemiskioji Lōsta ir Wylista apsiroiškia, kuri Swietui jo
 Griekū Bėdoje ne norėjo pražuti dūti, kaip kofiq pustą
 ir Usnimis bey Dilgynėmis sujeluse Dirwq, ir kaip kuri
 n'uzmiršta Szauksmo Biednujū, bet asimena ir klausia
 jū Kraujo. Kentėjimūse ir Smertyje Išganytojo mums
 n'išmierūjami Meile apsiroiškia, kurei ney jokia Apiera
 ne buvo per didelę už prapūlustūsius pražudytinūsius
 Griekininkus, ir kuri wis už wis ant to degte dega ir
 biedningiaustiam ir powisam nūgrimzdustiam žmogiskam
 Sutwerimui dar Malonēs prisiulyti, ji iš Dulkū iš-
 felti ir ji peršwiesti i Diemo Abrozq per sawo šwen-
 tąję Dwasę. — Ak mielos Dūšeleš, rykankit ir liaup-
 sinkit, kad mes toki Poną Diewq turim, kuriam iš-
 ganyiais padaryti didžiausyšis Daiktas ne per didelis
 ale ir maziausias Daiktas n'iera per mažas, ir kufsai
 Užweizdėjimą tur ant koino Diegelio sawo Rankōs.
 Dekawokit jam ir liaupsinkit jo šwentąjį Wardą, kad
 jis ir tarp musū tą Ūrėdą stas, Suderinimą apsa-
 kanti, ir dar wis Sėklą sawo Wardo išbarstydin, jeib
 gywi Waisėi iš tōs išaugtu. — Iust šitas Žodis šwen-
 tose Wybeliū Rnygose suglaustas koinam prisiulo, ko
 jis priwalo ant diemisko Gywasties ir Gywenimo,

wienam Dieno, fitam druto Walgio. Rudikis tai iš-
 mano, o aufšeziausies mokitas n'išmoksta šitą Žodi,
 kufsai pagal Ištaringą wieno seno nūbazno Baznyziōs
 Kunigo Upei prilygsta, kurioje Gytis bristi gal, o Ele-
 pantas plaukti tur, norint ant Dugno ne pareidams.
 Prascziausyšis Kristhezonis išmano ir gal iš sawo Szir-
 diēs Patyrimo su musū Liutėriaus Žodiu išpažin-
 dams sakyti: „Aš tikiu, jog Jėzus Kristus tikras Die-
 was iš Tėwo pirm Amžiu gimęs, o tas patš ir tikras
 Žmogus iš Maryjōs gimęs, yra mano Wiešpatš, kufs
 manę prapūlusi ir pražudytą Žmogū atpirko ir nū
 wisū Griekū, nū Smerties ir nū Maciēs Welnio iš-
 gelbėjo, ney Aukšu ney Sidabru, bet sawo šwentum
 brangum Krauju bey sawo nefaltu Kentėjimu ir Smer-
 timi, kad aš jam tikray teuczian ir jo Karalysteje po jūmi
 gywenczian ir jam šlužyczian amžinoje Teisybėje, Nefal-
 tybėje ir Išganyme, lygey kaip jis prisielēs iš Numirusiū
 gywen ir karaliauj amžinay. Tai tikray Tiesq.“ Teip
 išpažysta mažū Waiķū Prastybe Katgismū Žodyje ir
 jauziq Ilgumq ir Platumq, ir Gilybe, ir Aukštybe
 Diemo Meiles Kristuje. Ogi mes ir wēl matom, kaip
 aštriausieje Mišincziei wisū Gzesū nusistebėdami ir
 pagarbndami klonojas prieš Gilybę Išminties ir Iš-
 pažinimo Malonēs ir Susimtilimo Wono Diemo, kaip
 tą mums jo Žodis apreiškia. Ans didziōs Dwasēs
 Wyras Immanuelš Kants, kurio Wardas ju šito
 Karaliaucziaus Miesto Garbe ant wisū Gzesū suwienytas
 yra, jako wienoje Gromatoje kure jis wienam aufštam
 Bonui Mete 1796 rašes, teipo: „Wybeles yra tos
 Rnygos, kurios su wisu tūm, kq jos jako, pacziōs issi-
 lindyja, kad jos iš Diemo kilustos; jos teip iš Titro
 mums ant Gero itaisytos, kurie mes Griekininkais pa-
 stoję Sutwerimai esam: jos mums rodo, kofiamė Pasi-
 laityme mes ju teistūju ir maloningūju Diemu stowim.
 Jos mums atdengia Didybę musū Kalcziu ir Gilybę
 musū Pūlimo, ir Didybę Istatymū ant musū Išgel-
 bėjimo kaip ar tujū Išprowjimo. Briegtam jos mus
 ir mofin Poną Diewq išpažinti, kaip ji be tū ir šlow-
 niausieje Angelai niekadōs ne butu pažinę: „Wybeles,
 tai mano brangiausyšis Starbas, be kurio aš
 wargingas bucziau.“ (Tai dar ne Babaiga.)

Ar Kars bus ar Patajus?

Jau apie tą Dalyką Borą Kartą kalbėjom ir ypač ziej ant to nurodėm, kaip musū rytiškiel Raimynai Rusai arba Maskolei prieš mus apsirustawę ir kaip musū Kancleris Kunigaikštis Bismarkis su Įstreikiškia Waldzia Prietelyste ir Atfigynimo Derėjimą padarę. Ale tam Tarpe robės Rusijoje Dras wël atsimetės. Garsas iš Rusijos parėjo, buf tenay Žalnieriai iš Daliės Namūn parleidžiami, o jų didžioštos Petersburgiškios Geitungos barės prieš kitas, kurios apie Susipykimą tarp musū bey Rusū kalbėjusios ir hitokiu Budu Swietui Nerimasti padariusios. Ogi ir ta Žinia parėjo per Geitungas buf Rusū Groffirštis Kronprincas safes, tai tikt Geitungū paikay pramanyta, buf jis, butent Groffirštis prieš Wokietiją piktą Szirdi turis. Ciecorius Aleksanderis tetas i Francuzijos Miestą kelianti pas sawo Žiuponę Ciecorienę apsilankyti, kuri ten manding Sweifatōs dėl wieš ir ję iš ten Namūn parsigabenti, ale ant hitōs Kelionės jis ketinęs ir Berlyne musū Ciecoriaus Namūse apsilankyti ogi lyg teipojau ir Rusū Groffirštis Kronprincas ketino i Berlyne atwykti. Toktai šaitydami mes jau mislyjom: Tai dabar jau tikri Patajaus Bazymjai.

Ale beweit parėjo Žinia, kad Rusū Ciecorius ne galis ant hitōs Kelionės pasidūti. Tacziau Rusū Karaliunas pareišęs i Berlyną ar 9tąji ar 10tąjį Nowemberi, potam peršimaine hita Žinia tarydama: jis pareišęs i Berlyną Ketwerge 13tąjį Nowemberi, potam wël: jis pareis šwentoj Dienoj 16tąjį Nowemberi. Taygi man hitus Žodzius Ketwerge 13tąjį be rašant dar wis ne žinoma ar Rusū Kronprincas i Berlyną pareis ar ne. Rods sakoma, kad Ciecorius Aleksanderis patš welyjės, kad jo Sunus Karaliunas ši Syfi Berlynui pro Szali ne prakeliantu, ale matysim kaip hitas Ciecoriaus Welyjims išsipildys. Kai, rodos Rusū Ciecorius meilj per Apšilankymą sawo Sunū, nesa kits jo Sunus Groffirštis Wladimyrš jau Berlyne apsilankęs, Berlyne musū Ciecoriu nū artymos Gentystės su Englandereis nukreipti, kurie Azijoje su Rusais wis kits kitam didey prieš yra. Priegtam dar ir kitōs Žiniōs mums per Pozū Geitungas pareit, kurios pasafoj, buf prie Festunōs Dwanorod Lentūse, kuri šale Wyšlōs Upės gul 6 nauji Padrutinimai arba mazi Festungelei aplinkuy didey spērey ir su didziu Bristipyrimu budawojami. Prie to prisideda dar ta Žinia: Francuzijoje teturiōs Gilės Festungū ant musū Rubeziū linkay spērey budawojamos, o iš Daliės ir jau pilnay gatawos. Musū Karalyštės Waldzia ant Francuzijos linkay šale Francuzijos Rubeziū prie Gelzkelio šale Upės Mozal einanczio antrasis Wėžias, teipo kad ant hito Gelzkelio galima butu tam patim Gzese

šen ir atgal waziūti; musū Armija arba wijas prusiškasis Žalnierū Waikas wienu Rezerwu Dwišijonu, wienu Artilerijos Regimentu ir t. t. dar padaugsinamas, Grows Szawalows, Rusū Ministeris ir ciecoriškasis Pasiuntinys ir Patajaus Užtarėjas Liundune, gaun Namūn pargryšti, Nukeliawims Francuzijos Pasiuntinio Wardu Waljē iš Berlyno i Warzyna ant Pasikalbėjimo su Kancleriu Firštu Bismarkiu. Wislab tai rodo daugiaus ant Nepatajaus ne kaip ant Patajaus. Berods Firštas Bismarkis wislab tai numandyams yra Derėjimą su Įstreikeis padaręs. O tas musū Neprieteliams dar rasi tiek Baimės iwarys, kad jie mums Pataju dūs. Ale n'uzmirškime prie tikrojo Patajaus Kunigaikščio sawo Maldomis laitytis. Be dabar Pietnyczioj hitas Gilės bengdami gaunam patirti, kad Rusū Groffirštis Kronprincas šiose prafokuse Dienose Įstreikišios Miestelyje Smunden šale Mariū, kurios wofiskay wadinamos Traunsee prie sawo Szwogario kurs Wardu Cecikis Kumberland wiešjės ir ketinęs kaip wakar Ketwerge i Miestą Wynn nukelianti. Ale Kumberlands, tas yra Sunus Nabasniko Hannoveriškio Karalius, kurs Prusū Kare su Įstreikeis su Prusū Neprieteleis iš Wienu ejo ir Prusams be laimint sawo Žemę prapulbe. Bet Nabasniko paliktasis Sunus Kumberlands didey meilj sawo tēwiskaję Žemę, Hannoverio Karalyše wël atgauti. Jisai yra su Denemarkio Karalius Dufferimi Tyra apšwedęs, o Rusū Kronprincas Groffirštis Aleksanderis tur ands Tyros Ceseri Dagmar per Paczij. Bet Denemarkio karalyškioj Giminė mums lyg teipojau n'iera prieteliška, kadangi Prusai Mete 1864 Denams wofiskases Kunigaikštystės Szleswig-Holstein atėmę. Taygi Rusiškasis Groffirštis Aleksanderis prie Cecikio Kumberlandto wiešėdamas prieš Wokietijos Ciecoriu jau ir šep gana papykęs budams, jų labjans išipykis. Ogi manding Denemarkės Karalius tiek tyrēm teipjau prie Cecikio Kumberlandto šiose Dienose apsilankęs. Bet Geitungos pasafoj, kad Rusū Kronprincas ketinęs kaip wakar Ketwerge i Miestą Wynn nukelianti. Ar tai ir tikray nusidawę, tai mes dar ne žinom; ale jey tai butu nusidawę, tay jisai rasi bene galėtu ant šwentōs Dienōs 16. Nowemberio i Berlyną atwykti.

Ant Niamuno Upės bėgo iki šiol musū prusiškasis Dampšiepis „Falkis“ tarp Tilžės iki Kauno ar dar toliaus. Ale pastutiniame Gziese pradėjo Rusū Wyriausybes wijokids Briežasties prafimandydamos hitam gariniam Sziepju aną Kelionę ant Niamuno Upės anapus Rusū Rubežiaus užginti. O kaip musū Ministerijos Susirashymai su Rusū Ministerija dėl to Dallyko nieko ne maczyjo, tay musū Ministerija dawę tą Paliepiną, kad Rusiškiesie garinei Sziepjei ant musū

Pusēs teipjau ne tur īleisti buti. Teip musū Pons Oberprezidentas von Horn Tilžēs Magistratui pra patš žinia daveš. O tokie Susipriešjimai dēl menkū Daiktū, kaip rodoš, teipjau n'iera Pažymjei augan- cziōs Prietelystēs, bet weikiauš Neprielystēs tarp musū bey Rusū. Tarygi Melbējei melstīt, ak melstīt Išlai- fymo Pakajauš.

Geļželiū Pirkimai.

Musū Saimo Dieputiertbutyje yra Pons Ministeris Maybach Wardan wiōšs Ministerijōs uzmanēs, felis Geļželiūs furius Kupcziei arba šeiš bagoti žmones ant sawo Raštos pasibudawodine, už Karalystēs Pi- ningus wisay Karalystei ant Gero nupirkti. O tai todēl, kadangi Wajiamims ant Geļželiū po Karalyškais Urēdininkais dawadningiaus eina, ne kaip kad šitie Urē- dininkai šiokiū žmoniū istatyti yra, o Daiktū kaip ir žmoniū Gabenimo Prefia ant karalyškū Geļželiū ir wis pigesne ir miernesne yra, ne kaip ant Geļželiū, kuri Kupcziams priklauso, ale Ministerija ypaczies todēl nor anus didziūsius Geļželiūs Karalystei apturēti, jeib šokiam Karui pasidarius didey ant to pareit, kad galima butu, Zalnierius ir zalnieriškus Daiktus, taip greitay kaip tikt galima ant tū Vietū, kur Reikalš, nugabenti. Diyutiertbutis kaip rodoš Ministerijōs Uzmanymą priims, ale Walniejie, o tarp tū ypaczies Richteris prieš tą didey priešjyas. Kofius Geļželiūs musū Ministerija Karalystei pirkti nor, mums ne bus galima šiczion pasafyti, kadangi mes tūsius ne pažistam. Ale toks Geļželis, kursai ne Karalystēs bet šiokiū žmoniū budawotas, yra ir tas rtap Įsrutēs bey Tilžēs. Ant to iki šiol wis tikt du Kartū per Dieną šen ir atgal, o wis ir tikt pa- maželiū waziūjama. Musū žemēs Waldzia norējo, kief girbējom, kad ezie butu tris kartus per Dieną šen ir ten, o ir greicziaus waziūjama, ale Geļželio Ponai tai n'apšime sathybūmi, kad Raštos n'išeit. Jau misty- jom, kad ir šitą Geļželiū Ministeriją norinti Karalystei nupirkti, ale tasai Geļželis tikt dar n'iera ant Kupir- fimo statytas.

Wokietijōs Saimo Stryimas Tilžēs bey Pakalnēs Stryimo Kreizū 3. Decemberi 1879.

Musū Diputiertas, Pons Ragierungsbots von Schlieckmann, kuri mes pernai i Wokietijōs Saimą nusuntem, yra Ragierungōs Prezidentu pastojēs. Delto dabar reikalinga yra, šita Diputierta i Wokietijōs Saimą nususti arba ir tą pati Pong Diputiertą iš Naują pa- firti. Per sawo wierną Pasiprocewojimą Saimė šis

Pons wisas saw pūlanczias Pareigas akyliausu ir stro- pjausu Budu yra atliķēs, ir per tai mums dabar dar daugiaus ne kaip pirm to ištikims pastojēs. Surin- time musū funzerwativiškujū Draugū, 20taji Sep- temberi šio Meto Tilžėj' laitytame, jis aiskies apie sawo atlikūsius Darbus Saimė išliudijo. Sziam Liu- dijimui wisi Susirinkusieje wienširdzey pritare. Logidel širdingay welijam musū Draugams ir tarp Lietuwi- ninkū Tilžēs bey Pakalnēs Kreizūse gywenantiems, Stryimo Dienai priėjus, wel iš Naujo:

Pong Ragierungōs-Prezidentą von Schlieckmann-
Gumbinėj'

firti. Jis yra apšimēs šī Stryimą iš naujo wel priimti. Mes turim tą Nusitikejimą, kad Rožnas, kursai šī Pong pernay šyre ir jam pagelbējo jo tolynžen- giantijī Priēšininka apwalioti, ir dabar Swarbumą šio Stryimo žinodams per sawo didziausjį Kaltybe laikys, ne tikt sawo Balsą jam wel dūti, bet ir iš Szirdiēs procowōšis, tarp sawo Prieteliū ir Pažystamū, kad šis Pons wel firtas taptu. Mes dar norim primiti, kad Balsas kožno Stryējo didē Wertybę tur ir welijam, kad ney wiens funzerwativiškas Balsas nūg šio Stry- rimo ne atsitrauktū. Stryimas Seredoį 3. Decem- beri šio Meto nusidūs. Wyrai! Ne wiens, kuriam Karaliaus ir Lewiškēs Palaima ant Szirdiēs gul, ne užgaiskite, šitoje Dienoje sawo Stryimo ženklą, ant kurio Wardas

„Regierungs-Präsident von Schlieckmann-
Gumbinnen“

štowēti tur, Stryimo Wietoje atdūti. Rū Ziegoriaus 10 pirm Vietū iki 6 po Vietū yra Stryimo Cziesas. Tilžėj', 7taji Nowemberi 1879.

Kunzerwativiškiū Stryimo Draugyste Tilžēs bey
Pakalnēs Kreizū.

Ambrosejus-Kautenburg. Baumgart-Tilsit.
Beutner-Tilsit. Böck-Kallwen. Bickner-Jodgallen.
Clemens-Neufirch. Dommasch-Buttischken.
Dresler-Schteilaugken. Döhrmann-Heinrichswalde.
de Groot-Heinrichswalde. Fischer-Tilsit.
Frieze-Tilsit. Gisevius-Tilsit. Grigull-Kastanen.
Gröger-Loye. Haasler-Jodgallen. Hennig-
Algawischken. Hoffheinz-Tilsit. Hoffheinz-Neufirch.
Jedinat-Tawelningken. Junker-Baltruschkeiten.
Juzas-Sauffeningken. Kapigke-Tilsit. v. Keber-
Kreywöhnen. Kestenus-Kühlen. Kuckuck-Tawel-
ningken. Graf Keyserling-Kautenburg. Ruhr-Inse.
Lucks-Skaisgirren. Medem-Tilsit. Millauer-
Morikschmen. Meinus-Linfuhnen. Petrick-Kauten-
burg. Penshuck-Britischken. Rakowski-Kautenburg.
Rosenfeld=Udl. Pokrafen. Romeiks-Gr. Friedrichs-
dorf. Schietopp-Tilsit. Schweden=Lumpönen.

Shubert = Kellminen. von Saucken = Claarhoff.
 Chamberger = Heinrichswalde. Strasbas = Brett-
 Schneidern. Sonnen = Kaufhmen. Falke = Tilsit.
 Weber = Argelother. Wezki = Gr. Friedrichsdorf.
 Zimmerriemer = Trumpeiten.

* * *

Dar galim tą žinią pridėti, kad Pietnyčioj 28 tgi
 šio Nowemberio Mėnesio, po Pietū ant Ziegoriaus
 dwiejū, Naujosios Baznytkiemų Kunzerwatwiskiei
 pirm prigatawyjanti Skrymo Surinkimą laikys, o kun-
 zerwatwiskiei Pietuwinkai Brolei ant šito Surinkimo
 teipjau patvecziami. Kurbatis.

Wisotia trumpa žinia.

— Musū Wiešpats Ciecorius yra praėjusioje
 Dienose prie gražios Sweikatės buvęs, o jis buvo ir
 keliš Kartus ant Medzioklės iškeltavęs ale wis ir wél
 sweiks ir linksmas Namūn pargryžęs. Bet ateinan-
 cziose Dienose jis teipjau nor ar Namiej pasilikti, ar
 ant Medzioklės iškelti.

— Rusū Grossfürstas Karaliunas yra su sawo
 žiupone Grossfürstėne šwentės Diens 16 tojo Rytą i
 Berlyną atkeltavęs, prie musū Ciecoriaus apsilankęs ir
 antroj Dienoj, Panedelio Wakare ant Namū linkay
 wél iškeltavęs.

— Musū Karalyste yra per Walnujų Gaspadora-
 wimą giley i Skolą parėjusi, iš kurišs ji issigauti, o
 ir kariskay prifigatawyti norėdama daug Piningū pri-
 walo. Ministerija dabar iš Diputiertū prašo Pawe-
 lyjimo, kad jeišei Wale butu, ant wisū Karcziamū
 ir Szinkū Afczyzios uždėti, ale Karcziauninkai bey
 Szinkorei iš to wisur pilni Šygasties ir Papytio pastoje.

— Musū Prietelei žino, kad Francuzijės Repu-
 blite daug Szintū Maistininkū, kurie pirm keliū Metū
 dėl durno Siantimo Francuzijoje i swetimas Žemes
 ypacziey ant tolimū Salū, išgabenti buvę, dabar wél
 Namūn i sawo Tėwiskę pargražinti esę, o Daunybe
 Francuzijoje tūmi dar n'iera pakajinga, bet haugia, kad
 ir pasutiniejie dar swetimoje Žemėje likusiejie Bra-
 sudytiejie kuriū Daugiausiejie Brigawykai, Wagyš Kaz-
 baininkai ir kas tam lygu, Namūn pargražinti butu.
 Ale jau bus gana tūsius pargražinus, kurie dar tokie
 durni ne buvę. Francuzijės Mieste Marselį laife pirm
 Trumpo didele Daugybe dimuokratiskū Darbininkū, tarp
 kuriū ir hauna Dalis anū Pargražiniujū buwo, didelė
 Surinkimā, kursai pagal didžiausia Daugybe i sekanti
 Sutarimā parėjo: Ney wiens žmogus ne turis saw

ypacziey toki Turta turėti. Wisas Turtas turis wi-
 siems priklausyti. Wyrai dey Moteres tur powisam
 lyge Teisybę turėti. Wisū Laukai, wisū Butai, wisū
 Ryskai, wisū Wezimai, Gelzkelei, wisū Piningai tur wi-
 siems priklausyti. O wiens tarp Kalbancziujū haufe:
 Tryš Dalykai gul kaip tolia Rašta ant žmoniū kure
 reik nusikratyti: tai ant 1) Wiera, 2) Wyriausybe,
 3) Piningai. — Taip kalba Francuzijoje Dimuokratai.
 Ale rodoš, kad kurie teip kalba tur wisay Beproczei
 buti. Neša ney joks išmintings žmogus ne gal mi-
 slyti, kad Swiets teip itaisytas ir tikt Borą Dienū pa-
 tekti galėtu.

— Iš Jrlanto, prie Englanto gulinczišs, o ir
 Englanderiams priklausančios didziosės Salos, pareit
 žinia apie didele Brangybe tenay pasidariusę. Jawai
 tenay šimet powisam n'uztife, teipo, kad Tulasis Ga-
 spadorius tikt wos iššėtaję Sėkly nū sawo Lauko da-
 gawęs. Iš to pasidariusioji Bėda pastoj ant andš
 Salos dar jū didesne per maistiskus Susibuntawojimus
 ir Susitarimus andš Žemes žmoniū. Englanderai yra
 aną Salą pirm keliū Szintū Metū per Karus laimėję
 ir wisus andš Salos Laukus tarp sawęs persidaliję.
 Koznas Engliškas Grows ar toks kits aukštias Eng-
 lenderiū Bons gawo didelė Laukū Szmotą. O dabar
 Jrlenderai, kuriems tie Laukai pirm Gziesū patims pri-
 klaufe, turėjo tūsius nū Englanderiū Bonū nusiranda-
 woti. Jau tai Jrlenderiams staudu buwo, o jau per
 ilgus Metus jie bande, sawo Salą nū Englanderiū
 atšwalnyti. O ypacziey tada, kad wos Englanderiū
 Bons prieš sawo Gaspadorius arba geriaus sakant sawo
 Laukū Randorius Astrumą išrode, kad jū toksai war-
 ginggji Randoriū, Randą užmokėti n'istengianti, nū jo
 Ufio paware, tay Jrlenderai prieš toki Boną didelė
 Kerštą išrode ir tulasis šitū Bonū yra isfizičiusiujū
 Jrlenderin nušautas ar tokiu kitu Budu nurazbajautas.
 Szitokiu Budu šimet yra tarp Jrlenderiū tokie Su-
 šnekėjimai pasidarę, kad minau ney wiens Lauko Ran-
 dorius sawo Randą n'uzmokėtu ir kad wisū Jrlenderai
 ant stowėtu, kad jū Sala nū Englanderiū walna pastotu.

— Iš Szpanijės Žemes pasakojama, kad tenay,
 kur žmones gagal didziausia Daugybe Katilikai yra,
 šime Gziese Katiliskioji Wiera didey twirtinas. Jėzu-
 wytams ir fitiems Mnykams bey Minczjomis wis dau-
 giaus Trobū ir Kloštoriū padūdama ir itaisoma. O
 ir Saitlius Kunigū i minyiską Nėdą istojancziū wis
 iš wien auga. Bet Saitlius Ewangeliskujū Szpani-
 joje Katilikams pasipriešijant ne labay gal tarpti.

Beilage zu No. 46 des „Neleiwis“.

Königsberg, den 18. November 1879.

Waifai yra Diewo Dowana,

jafo Salomonas 127tame Psalme, o wisi Diewo bijantieje Gimdytojei jam pritardami sawo Kudifelus izur kaip Sutwertojō jiems pawierytą brangu Użstatą jo tēwifkōs Meilēs ir dēley to akylay ir rupeſtingay ant to padaboj, kad jūš galētū użauginti pagal ſwentą Waļę jū dangifko Dawejoj. O jey jūš Pons Diews su ta Dowana ir apſczy perjegnojēs yra, tay jie dēl to ne murmja ir ne nuſtymen; nēſa jie žino ang ſenowifką Priejodi Dieſa eſanti, „Diews dawē Dantū, Diews dūs ir Dūndōs“, ir tay tikēdami, jie wiſus sawo Rupeſezus ant To użmet, kūr wiſus Daiktus iſlaiko sawo wiſgalinczu ſodzin.

Bagonis, kurie niefo ne žino apie tą Diewą, kūr Meile yra, bey nū Diewo atpūlufteje Kriſtizonis tofio Iſpazinimo ſtokodami ſu sawo Kudifeis rods wiſai fitaip apſcina. — Kynēſas anſ Gyrpelnyš, kūr dingojafi prie iſmintingiaufujū ir greczniaufujū ſmonū Swiete priklaufas apſtirofoj, jam Kudifiui użgimus, bau jis ji ir iſmaitint galēſes; o jey jam tay rodofi abējotina, tay jis tą Beduleli be Suſimilimo Upėje nuſkandin, arba ji nuſmaugia ar gywa Ważnyczai padūd, kūr didžufe Mieſtufe kaš miela Kytā pirm Saulēs Użtifejimo per Mieſto Ulyczas ſu Karnelu aplinkui ważinieja, tokius per Wirſu eſanczūſus Kudifiui rantiobams. O fur ben jis tūſus nuded? — Artimieſtyj randafi aukſtāy apmuryta Dūbe; i tą Ważnyczia ſurantiotūſus Kudifelus padurmay iſmagia. Wyraufi, be uż tay rupina, kad neleſiotū Kalkiū wiſ gera Karta ant jū tampia użtreczama. Ypaczey prieſ Mergelēs pagoniſkieje Kynēſai taip nemielafirdingay paſielgia. Sunūs użaugēs gal but Tēwams an Paſalpdōs ir gal weif ſaw patš Iſlaikymą użſipelnyt. Dukteres ale yra pagal tōš Zemēs Budą iki ju Apſiwedimo wiſ Namufe Iyg paſlęptos ir be Darbo użauginamos ir dēlgi to Tēwams labay daug kaſtoja. — Jū wyraufame Mieſte Peking randafi dabar rods ir wiens didis Butas, wadinams Yū-ping-lang, tai eſti „Ważnyczia naujei Użgimufujū. Tas Mieſtas tur 5 Dalis, ir tożnoje tū 5 Mieſto Daliū kaš Kytą po wienu Ważnyczia ſu wienu Jauczu paſintytu Dwiraczū aplinkui ważinėja Kudifelus rantiobams gywūſus jis tada i ang Butą nugaben, fur jie nū Ambū arb ſindinyczū kawojami, furos ant karaliſkū Kaſtrū ten prilaiſomos yra. Kitufe Mieſtufe yra ewangeliſkieje Paſuntinei tokius Kaſtinū Butus itaiſe, kūrufe tokie nū jū Tēwū praſtumtieje Kudifelei yra kriſtizoniſkay użauginami.

Kitur wēl, kaip antay ir Afrikoje, Tēwai dzaugiafi,

Dukterę ſulaufe; nēſa tajei użaugus iſmaino jē jōš Tēwai uż Jauczus, ſu kureis Jaunifis jē nū jōš Tēwū tur aſſipirkti, ir jū iſ garbingōs Gimines jije yra, jū daugiaus Jauczū jie uż sawo Dukteri praſo ir gauna. Tai po daroma pietinioje Afrikoje. Szaurinoje Afrikoje tur Jaunifis Marczōs Tēwams norš keles Oſkas ir 8 arba ir daugiaus Pūdū ſu Tautais (Szmultēs) dūti. Sawo naujey gimufius Sunūs Marinali taipojau, jey jū Iſlaikymš jiems paſunkſta, be Malonēs nużudo. Iſ Dwynū yra daugiaufey abu tūjau nużudomu; kadangi toktai kaip ſenklas didžōs Nepalaimōs yra izurims.

Apie tokius ir tiems Iygius Bjaureſezus, kūrūs Tamybėje ir Szefelije Smertiēs ſēdentieje Bagonis ſu sawo Kudifeis iſprowija, galēczaū, Skaitytoji per tolimą Swietą aplinkui wadzodams, pilnas Knygas prirafyt. Taczau ar Dwyai, kad Bagonis taipo paſielgia? Tam jie juſ yra Bagonis, ir jū dabarnyſhezujū Baiſybjū bus bene Kriſtizonis ir drauge nukalte tūmi, kad jie per 18 ſimtū Metū n'iera uż tay wiernay paſirupine, kad but pagal Kriſtaus Valiepiną Ewangeliją apſakhta wiſam Sutwerimui.

Kużwelkim ale dabar ant paczu Kriſtizonū. Ar tie ir wiſi taipo ſu sawo Kudifeis apſcina, kaip tikriems Kriſtizonims kad priegul?

Al ſofia tytweif dide Daugybe Kudifiū yra muſū Gadynej, Newieżylybſtej ir Skaitlui Wenczawonyſtēs Perzengtojū wiſ didyn einant, kaš mielą Metą muſū Kriſtizonyſteje ne tift po, bet jau ir pirm Użgimimo nużawinami! O ta ſodomitiſkoje Bjaurybe ein ypaczey didžufe Mieſtufe wiſ Mets iſ Meto didyn. Apie tay girdeſim ale daugiaus, kad apie Sudirgimą muſū Gzieſo ſmonū kalbēſime.

Randafi ale ir tarp Wenczawonyſteje padorey gywenanczū Kriſtizoniū, kurie norš tame pagoniſkime Kynēſams prilgyſta, kad jie gerą Pulkeli Kudifiū turēdami kartais jū Iſlaikymo dēl sawo Szirdi ſunkeis Rupeſezeis fremta. Lokie tift funiſkay Dumojantieje yra wiſą Ruſtifejimą pamete ant To, kūr Bilijas ant Tautū rēdo ir dabir ir Pauſheziamš po Dangumi Stalg dengia sawo Gzieſu. Kitaiſis iſ jū to Daikto dēl ir powiſam i Ruſiminą pāla.

(Dar ne wiſtas.)

Paſaukimas.

Sziczion Karaliaucziuje randas tarp fitū ir du Anſtaltu, kurius kriſtizoniſkoji Meile Bedniemſiems ant Bagalbōs itaiſiufi. Pirmaiſis ſitū Anſtaltū yra Uż-

auginimo Butas Pasileidėliu Waikū, kuriū Tėwai Bargdienei budami ar pasimirę arba rasi patys Pasileidėlei pastoje ir i Kalėjimą parėje. Kad dabar hitū Waikū nieks ne prisimtu kasgi iš tū pastotu? Bet dabar jie aname Bute Königsstrasse 88, kursai Direkterio Pono Fährse waldoms ir po Užweizdėjimu Žiuponės Oberprezidentienės von Horn stow, krifczioniskay užauginami.

Antrasis tu Anštaltū, apie kurius mes kalbam, yra wargingiems Kurtiniams Rebyliams Waikams ant Izmokinimo itaisytas. Tasai randas Ulyczioje furi wadinama Unterhaberberg Num. 25 ir stow po Užweizdėjimu musū Pono Kagierungos Prezidento von Szmeiling. Szitie Anštaltai yra krifczioniskos Meilės itaisyti, o ir krifczioniskos Meilės išlaikomi, ogi hitas antrasis Butas yra teip gražey itaisytas, kad Rebylei Waikai norint podraug ir powisam Kurtinei budami tacziau teip gražey izmokinami, kad jie netiktai per regimus Zenklus ir Susirodymus kits kitam sawo Missis ir Szirdiės Jautimus iskreikti gal, bet ir kalbėti ir rasyti izmofsta, norint ney Mazumėli Balso ney Žodzio ne girdeje. Aš pats esu toki Kurtini Rebyli dar Gymnastija Elbingoj aplandydams pažinti, gawęs su kuriūmi aš gražey susikalbėti galejau. Tasai buwo lvg tofioj Rebyliū Szinilėj izmokitas, ogi jis ir grazu Išpažinimą Krifczioniskofios Wieros turėjo. Tangi už tą Meilę, kuri tokius Staisymus pirm daug Metū išprownyjusi, turim dangiskamjam Wiešpacziui širdingay dėkawoti. Ale ta Meilę jau pradeda atausiti. Argi bene turėtu, tą Meilę pirm Gziesū išprownyjusi, wėl išnykti? Ne sakyt: Kas mums rup Karaliaucziaus Miesto Anštaltai? Juf ir iš Prowincos ir nū Kiemū pareit tokiu Bėdulėliū šen ir i hitus Butus priimami. Tangi gelbėkit ir jus, kurie krifczioniskos Meilės sawo Szirdyje turit. Bet kadangi menk tokiū randas, kurie už dyka Piningū iš czystos Meilės dūda: tay tie Ponai, už tą Dalgą rupinantieje, yra wisofiu Daiktū ir pigiū ale ir didey brangiū dowanay susiprasinėje arba ir sudėje, kurius tie Ponai dabar nor kaip fokia Ciuterija per Burtą išdāti. Pats Wiešpats Ciccorius yra tokiū Daiktū šen atsiuntęs, 5000 Markiū Wercziōs, sidabriniiū Laureliū, Dūnkurbucziū, Wiktoriiū kurie su penkioms Liktimis apstatomi ir kas zin kiel hitū. Aš berods Ciuterijas ir Burtus ne mylin, o todėl aš ir ne raginu Burtū ant hitos Ciuterijos nusipirkti. Ale kas nor tas testizino. Kas ne nor Burtū pirkti, tas gal Piningū hitam Dalgūi ir dowanoti. Kursai ar Burtū gauti arba ir tikt Dowaną atsiusti nor, tas te raso ar: „An den Herrn Kommerzienrath Bittrich“, ar:

„An den Herrn Polizeirath Jagielski“, ar: „An den Herrn Kommerzienrath M. Simon“. Kožnas Burtas fastoj 1 Marki bet susidejusieje Piningai bus tarp abiejū Anštaltū išdalyti. Labjausey apie hitą Dalgą procewojas Pons Polizeirots Jagielski, kurs ir mane paraginęs, sawo Staitytojams hitą Bawakimą prisiusiti. Bet aukščiausysis Wiešpats tą te žegnoja aniems Anštaltams ant Gero. Kuršatis.

Wisofia trumpa Žinia

— Senasis nūbajnasis Wyšupas Wald šiczion Karaliaucziuje nū Haberbergės Baznycios yra Ketwerge 6tąji šio Nowemberio Mėnesio 85tame Mete sawo Amžiaus Wiešpaties i amžinąjį Tėwisę per Smerti pawadintas. Iš Tiesos, aukščiausysis Wiešpats ji per wierną išradęs ji ant daugio statys tarhdams ielit i sawo Pono Linkimbe.

— Istreikija kone wijay yra fatilifikta. O prie Istreikijos priklauso ir Kunigaitystė Tyrol, kuri iki šiol teipjau wijay fatilifikta buwo, ale ypacziy šiūse pastutiniūse Metūse atfirado tenay ir Ewangėliškū Krifczioniiū. O šwentoj Dienoj, antraji šio Nowemberio Mėnesio tape anoj Žemėj, manding Mieste Insprut pirmoji Ewangėliškoji Baznyczia išwentinta.

— Ant Salos Ruba hale Amėrikos yra Wyriaušybe apšiemusi aštūniū Metū Tarpe wisus Werginius walnais paleisti; wis kas Metą tur kožnas Pons aštuntąjį Dalį sawo Werginiū per Burtą paleisti, ale jie jiems ver aštūnis Metus tur Algą dāti, o buwusieje Werginei tur už hitą Algą dirbti, ale po aštūniū Metū buwusieje Werginei gal eiti kur jie nor.

Prete Karaliaucziuje 15. Nowemberi.

Kwiecziei 11 Mk. 10 Pf. iki 11 Mk. 50 Pf. už 100 Sw. Ruzgiei 8 Mk. 40 Pf. iki 8 Mk. 50 Pf. Mieziei, dib., 7 Mk. 40 Pf. iki 7 Markiū 80 Pf. Mieziei, maž., 6 Markiū 80 Pf. iki 7 Mark. — Pf. Awizos 7 Mk. 20 Pf. iki 7 Mk. 50 Pf. Žirniei, balt., 7 Mk. 60 Pf. iki 8 Mk. 30 Pf. Koputes 2 Mk. — Pf. iki 2 Mk. 50 Pf. nauj. Szep. Szienis 2 Mk. 25 Pf. iki 2 Mk. 50 Pf. Entros. Sziaudai 2 Mk. — Pf. iki 2 Mk. 25 Pf. Entros. Swiestas 1 Mk. iki 1 Mk. 10 Pf. už Swarg. Kiausiei 75 Pf. iki 80 Pf. Mandelis.

Diewo Žodi mylintiems Lietuwininkams aš zinoma darau, kad prie manes dabar Dramo Knygū su Abrozais ir be Abrozū, o taipojau ir wisofiu kiti Lietuwiskū Knygū yra gawnama; wisos geray iristos ir už pigiausa Prete.

J. A. Bekker, Knygininkas,
Tilžėje, Woftecziiū Ulyczioj Num. 71.